

Bodil Graae: Lisbeth, hvor mange år er det du er?

Lisbeth: Elve-et-halvt.

BG: Er der noget hjemme du skal gøre?

L: Ja, vaske op og gøre rent i mit eget værelse.

BG: Gør du rigtigt rent, sådan med at vaske gulv?

L: Nej, jeg vasker ikke selv gulv.

BG: Tørrer du støv af?

L: Ja.

BG: – og rydder op?

L: Ja.

BG: Du har en bror?

L: Ja.

BG: Hvor gammel er han?

L: Han er ti-et-halvt.

BG: Rydder han også op i sit eget værelse?

L: Nej.

BG: Har han aldrig gjort det?

L: Jo, en gang imellem, men det ser bare ikke ordentligt ud.

BG: Bliver der gjort forskel på drenge og piger, f. eks. i skolen?

L: Ja.

BG: Hvordan?

L: Drengene får mest skæld ud.

BG: Hvorfor gør de det?

L: Jo, for hvis drengene kaster med sne, så får de eftersidning – hvis pigerne gør det samme, så får vi kun en advarsel.

BG: Hvordan kan det være?

L: Det ved jeg ikke.

BG: Synes du det er retfærdigt?

L: Næh.

BG: Skal du være noget, når du bliver stor?

L: Nej.

BG: Hvad skal du lave?

L: Jeg skal passe huset.

BG: Skal du være husmor?

L: Ja.

BG: Hvad skal din mand være?

L: Det ved jeg ikke.

BG: Hvis du nu var gift, synes du så det var dig, der skulle bestemme, eller synes du det var din mand, der skulle bestemme?

L: Min mand.

BG: Hvorfor det, er han bedst til det?

L: Det tror jeg.

BG: Inden du bliver gift, vil du så have en uddannelse?

L: Ja.

BG: Hvad kunne du tænke dig at være, inden du skulle giftes?

L: Barneplejerske.

BG: Men når du så skal giftes, så vil du ikke arbejde udenfor huset mere?

L: Nej, så vil jeg holde op, så vil jeg passe mine egne børn.

BG: Hvad synes du er det vigtigste, er det vigtigst at være hjemme, eller er det vigtigst at arbejde og være den, der kommer hjem med pengene?

L: Den, der arbejder og kommer hjem med pengene.

BG: Er det også derfor, det er ham, der skal bestemme?

L: Ja.

BG: Synes du, at drenge må græde?

L: Ja, selvfølgelig.

BG: Det må de godt?

L: Ja.

BG: Men er det det samme som når piger græder?

L: Nej, det synes jeg ikke, drengene de er mere stærke, piger slår sig lettere.

BG: Gør det mere ondt på piger?

L: Ja.

BG: Du tror ikke, det er fordi, der er drenge som simpelthen ikke vil græde?

L: Jeg tror de helst vil holde det inde i sig.

BG: – og det behøver piger ikke?

L: Nej.

BG: Tror du det er hårdest at være manden, der arbejder ude, eller tror du det er hårdest at være konen, der går derhjemme?

L: Det er hårdest for manden, for når konen går derhjemme, så kan hun jo lægge sig og hvile sig engang imellem.

BG: Har du sommetider set film der handler om kærlighed?

L: Ja.

BG: Kærlighed – er det mest for drenge eller mest for piger?

L: Jeg tror at kærlighed er mere for piger end for drenge, for drenge bliver tit så generte.

BG: Er det synd for dem?

L: Nej.

BG: – at de sådan skal gå og skjule det?

L: Joh, det kan godt være, det synes jeg.

Interview med 5-årig dreng, der har mor med fuldt udejob og far, der gør lige så meget i huset som mor:

Bodil Graae: Når du bliver stor, hvad skal du så?

Jakob: Benzinmand.

BG: Skal du være benzinmand?

J: Ja.

BG: Hvad skal din kone så gøre?
J: Hun skal lave mad og gøre rent.

BG: Skal du også sommetider gøre rent?

J: Ja, når jeg er alene hjemme.

BG: Du kunne jo eventuelt også hjælpe hende med det?

J: Nahaj – – –

BG: Hvorfor ikke?

J: Nej.

BG: Kan du ikke lide at lave mad og gøre rent?

J: Najh – – –

BG: Tror du din kone kan det?

J: Ja.

BG: Skal I have nogle børn?

J: To.

BG: Hvem skal passe dem?

J: Det skal deres mor.

BG: Skal du ikke også sommetider passe dem?

J: Nej.

BG: Jamen du er jo deres far, hvad skal far'en så gøre med børnene?

J: Ja, jeg skal ikke noget andet end arbejde som man gør.

BG: Hvad skal du gøre med børnene?

J: Dem skal deres mor passe.

BG: Skal din kone da passe dem altid?

J: Undtagen når hun ikke er hjemme.

BG: Hvem skal så passe dem, når hun ikke er hjemme?

J: Mig.

BG: Jamen, du, hvis nu hun har arbejde ligesom din mor har, hvem skal så passe børnene?

J: Ja, ved du hvem?

BG: Nej – – –

J: Vi skal have en ung pige så?

Samtale mellem en far og hans 5-årige søn. Også her er begge for-

*ældre i erhverv – og de deles lige-
ligt om husarbejdet.*

Far: Ja, Martin, jeg vil gerne høre om du nogensinde har tænkt på om du skal giftes engang?

Martin: Ja, det skal jeg vel nok.

F: Hvordan skal I så leve, du og din kone?

M: Ja – én må jo tjene penge og én må gå på arbejde og én må rydde op.

F: Jamen, hvem skal lave hvad?

M: Jeg synes at konen skal rydde op, og jeg skal tjene penge, så vi kan få noget at spise af og have det rart og have nok tøj og alt det dér.

F: Skal I også have nogle børn?

M: Jah ...

F: Hvor mange børn vil du gerne have?

M: Jeg tror jeg tager fem eller syv.

F: Det var ikke småting – hvem skal så passe dem?

M: Det skal deres mor om dagen.

F: Synes du ikke også, at din kone skal have et arbejde?

M: Jo, hun skal arbejde for sig selv hjemme.

F: Jamen synes du ikke, hun skal være et eller andet, den kone, du skal giftes med?

M: Jo ... hvad mener du?

F: Jah, man kan blive mange ting. Lærerinde eller sygeplejerske, eller mekaniker?

M: Najh ...

F: Hva'?

M: Det kan en dame da ikke, mand.

F: Hvorfor kan hun ikke blive mekaniker?

M: Hun kan da ikke ordne biler ... gongh – pyh – – –

Valborg (18 år): Jeg er glad for at være pige, men jeg tror hellere jeg ville være en dreng. Det er ligesom de har det friere. De bliver ikke bundne som piger. De kan mere være frie.

Janne Houman: Hvordan er piger bundne?

V: Hvis de nu kommer sammen med én bestemt, så kan de ikke tillade sig så meget som en dreng. Drengen vil uvilkårlig tillade sig mere.

JH: I hvad retning?

V: Ja, f. eks. hvis piger går ud en aften, uden at han er med eller noget, så kan det godt give det helt store, men hvis *han* gør det, ja, så synes han det er helt i orden, og altså det er noget der ligger at drengene er friere end piger.

JH: Er det noget man er opdraget til?

V: Nej, det tror jeg ikke, jeg tror bare det er sådan.

JH: Forventes det, at pigen er mere tilbageholdende?

V: Ja, det tror jeg. Det er jo også sådan, at hvis man er hjemme og har brødre og sådan noget i det hele taget søskende, så er det hele tiden pigen, der skal være fin, og man må ikke larme så meget rundt, og man skal vise at man er en pige.

JH: Jamen, tror du piger har lyst til at larme så meget rundt?

V: Nogle har det. Jeg for mit eget vedkommende har da.

JH: Men du har ligesom følt dig forpligtet til at være pige?

V: Jamen, der bliver jo sagt hjemme, at nu skal man være pige. Nu har jeg jo tre brødre, jeg er den eneste pige, og nu må du vise at du er pige, bliver der sagt og tage kjole på og sådan hele tiden.

JH: Hvordan viser man, at man er en pige?

V: Ja, det ved jeg ikke. Man siger ikke ret meget, og når man endelig siger noget, så tænker man sig om et par gange først. Man sidder ikke sådan og råber op.

JH: Det hører med til at være pige?

V: Ja, og det at man er høflig, drenge kan jo være mere frække i munden og sådan noget, hvis en pige er det, så tænker man takh, hvad er det for noget, der kommer der.

JH: Hvem tror du får det bedst, når de bliver voksne?

V: Det gør pigen. Drengen har været mere fri og sådan, og så får han sværere ved at indordne sig i et eventuelt ægteskab. Piger kan bedre klare det, hvis der altid er blevet rettet på hende, med at nu skal hun passe på det og det, og sådan. Hun vil være mere vant til at underordne sig.

JH: Hvem synes du, det er naturligt for at bestemme. Tage afgørelserne?

V: Det skal være lige delt. Både pige og dreng skal bestemme lige.

JH: Hvem er det mest naturligt for?

V: Det er mest naturligt for drengen, men det er da noget pjat, for pigen har da ligeså meget at skulle have sagt.

JH: Du er igang med en uddannelse?

V: Ja.

JH: Har du altid ment, at du ville have en uddannelse?

V: Ja, det vil jeg, for i det øjeblik hvis jeg kommer til at stå alene og sådan noget, så skulle jeg have noget at falde tilbage på – og den skal også gennemføres ligemeget hvad der sker, for det kan ikke betale sig andet.

JH: Hvis en pige forestiller sig

sin fremtid, hvad tror du så er det vigtigste for hende?

V: Det er hjemmet.

JH: Hvordan tror du, det er for en dreng?

V: Ja, det er arbejdet.

Samtale med Bjarke (14 år)

Janne Houman: Hvis du nu engang gifter dig med en kone, der kan tjene flere penge end du eller måske det samme, kunne du så tænke dig at være den, der gik hjemme og passede jeres børn?

Bjarke: Nej, det tror jeg nu ikke. Der ville nok gå et halvt år, før man kom rigtigt ind i det. Man lærer f. eks. ikke at lave mad i skolen og sådan noget.

JH: Gør man ikke det, når man er dreng?

B: Jo, det er fordi, jeg går i den boglige linie. I den anden linie dér lærer de det, men det gør vi ikke her, fordi vi ikke har tid til det.

JH: Gør pigerne det?

B: Ja, pigerne gør, og så lærer vi heller ikke at sy, det gør pigerne også.

JH: Hvad lærer I til gengæld?

B: Ja, så lærer vi sløjd og formning og de andre mere vigtige fag.

JH: Synes du at formning er vigtigere end syning og madlavning?

B: Nej, jeg synes nærmere at madlavning og syning er vigtigere. Jeg kunne f. eks. godt tænke mig at lære at lave mad.

JH: Hvorfor gør du ikke vrøvl?

B: Det ved jeg såmænd ikke. Pigerne har også en formningstime, men vi har to, så det synes de også er noget pjat, men de kan ikke lave det om.

JH: Har I snakket med læreren om det?

B: Ja, og han siger, at det kan ikke nytte noget. Men det er dumt

for manden, hvis konen ikke laver ordentlig mad, for så bliver han vel nødt til at gå på en restaurant eller sådan noget og spise sammen med konen, men det løber jo hurtigt op.

JH: Ja, det kunne være praktisk, hvis han kunne så?

B: Ja, det kunne være lidt praktisk hvis manden så kunne lave nogenlunde ordentlig mad altså lidt bedre end konen, så kunne de jo få mad hver dag. Selvfølgelig kunne de vel få grød og sådan noget, men det ville jo blive meget ensformigt.

Janne Houman: Du synes det er rigtigt, at det er pigerne, der først og fremmest skal hjælpe til i hjemmet?

Anne (16 år): Ja, det er dem der får mest brug for det senere hen jo. Så det synes jeg er helt i orden.

JH: Du mener ikke at drengene får brug for det senere hen?

A: Jo, de får sikkert også brug for det, men sikkert ikke i så høj grad som pigerne, vel?

JH: Hvem har det sjovest, pigerne eller drengene?

A: Det tror jeg drengene har.

Bruno (16 år): Vi får lov til mere ... og drenge skal ikke hjælpe til derhjemme så meget som pigerne ... Og med at gå ud om aftenen, så tror jeg også, at pigerne har det hårdest, sådan med at være hjemme til bestemte tider.

JH: Hvem mener du bliver strenge opdraget?

B: Det tror jeg pigerne gør.

JH: Tror du at man venter at piger skal være mere artige end drenge?

B: Ja, det tror jeg.

JH: Har du en fornemmelse af

at man venter mere af drengene i retning af dygtighed?

B: Ja, det gør man i højeste grad. Ja, for drengene de skal jo ud og arbejde, og de vil jo gerne have store stillinger, så de må jo gøre noget ved det.

JH: Og det mener du ikke at piger skal?

B: Nej ... det kommer an på, hvordan de er anlagt. Det er jo faktisk manden, der skal skaffe pengene hjem, skal være forsørger.

JH: Hvorfor skal det være sådan?

B: Manden han er jo ... tjah, det er jo ham der skal arbejde, han skal jo forsørge kone og børn, og så kvinden hun skal passe børn og sådan. Det synes jeg ikke at en mand, hvad skal jeg sige, skal være afhængig af.

JH: Mener du ligesådan?

A: Nej, jeg synes det ligeså godt kunne være manden der passede børnene.

JH: Men du sagde før, at du mener, det er rigtigt, at pigerne skal hjælpe mere til end drengene, fordi det bliver deres erhverv at være husmødre?

A: Ja, men altså, jeg mener ikke sådan, selvfølgelig skal manden gå på arbejde, men jeg synes, sådan om aftenen, så kan det ligeså godt være ham der passer dem som konen.

Jørgen (16 år): Jamen manden er jo også lavet til, jeg mener selve bygningen, det er jo til det strenge arbejde, ikke. Kvinderne de er jo mere fintfølelse overfor sådan noget. Drenge de kan mere gå til den.

JH: Hvem tror I får den bedste tilværelse som voksne i al almindelighed, mænd eller kvinder?

B: Mænd ... Jeg tror også, manden venter sig meget af sin kone.

Han kan f. eks. skælde ud hvis hun ikke har lavet mad, til han kommer hjem og sådan.

JH: Men hvem har den glædeste tilværelse?

B: Det har manden vel.

JH: Hvorfor?

J: Jo altså, vi kan godt lægge os mageligt til rette og sådan noget, vi kræver alligevel at vi bliver opvartet.

JH: Er det rart?

B: Ja, det er det. Hvis en kvinde går hjemme, så tror jeg absolut hun vil have det bedst. Så snart hun er færdig med at gøre rent og sådan noget, så kan hun jo gøre, hvad hun vil.

JH: Hvad er mest eftertragtelserværdigt: at være en ung mand eller en ung pige?

B: Jeg tror det må være piger. Ja, hvis de ser godt ud ... mændene - de render efter pigerne.

JH: - og ikke omvendt?

B: Ikke i alle tilfælde, nej, men det kan også være omvendt, men jeg tror ikke i nær så høj grad. Når man kommer ud sådan nogle steder hvor man danser og sådan noget, så er det altid flest piger der står og kigger.

JH: - og venter på at blive budt op?

B: Ja, det ser man da mange steder hvor man kommer, i hvert fald.

JH: Er det ikke en dum situation at være i, at man skal sådan vente på at en skal komme og danse med en?

Pia (16 år): Jo, det er det faktisk, det synes jeg.

JH: Hvordan skal en mand være?

A: Ja, jeg synes han skal være sådan en lille smule dominerende.

JH: Det passer sig for en mand?

A: Det passer sig ... det er i hvert tilfælde min mening, det synes jeg.

JH: Hvordan skal en kone være?

B: Hun skal ikke være den dominerende, det synes jeg ikke, så ...

JH: Skal manden være den dominerende?

B: Ja, det synes jeg, for jeg synes ikke at det passer sig at en kvinde bestemmer over en mand, det synes jeg ikke.

JH: Men passer det sig, at manden bestemmer over kvinden?

B: Nej, heller ikke ... men jeg vil sige at manden skal være familiens overhoved, om jeg så må sige. Manden har altid mere at skulle have sagt som regel, ikke? Men jeg synes på en måde det er uretfærdigt, altså sådan nogle der er gift, jeg synes de skulle have lige meget at skulle sige, både konen og manden.

JH: Hvorfor tror du ikke det er sådan?

B: Fordi manden er den stærkeste, vel, ikke ...

JH: Tror du det kommer an på de fleste kræfter?

Pia: Det stammer fra gammel tid?

(Klip fra en radioudsendelse marts 1967)